

CONCLUSIONS: Seminari UV sobre ‘Lliçons apreses després de la dana de València. Llums, ombres i recomanacions’

La Universitat de València, des de la [càtedra institucional Canvi climàtic, territori i riscos ambientals en el Mediterrani](#), va celebrar dimarts 28 d'octubre un seminari d'alt nivell en què van participar experts del món acadèmic, dels poders públics, dels actors econòmics i socials, de representants de serveis públics essencials i de membres de la societat civil. Va comptar, a més, amb la participació de la presidenta de l'associació de víctimes mortals de la dana, Rosa Álvarez, que va clausurar la jornada.

El seminari tenia dos objectius. En primer lloc, fer un balanç del primer any de gestió en la zona afectada per la catàstrofe i conèixer les diferents mirades, propostes i recomanacions de diversos responsables i representants socials i econòmics. En segon lloc, pretén ser una continuació de les recomanacions presentades en la Primera Conferència d'experts sobre canvi climàtic i territori en el Mediterrani ibèric, celebrada el 30 i 31 de gener a la Universitat de València. En ambdós casos, organitzat i coordinat pels professors Ana Camarasa i Joan Romero, com a directors de la càtedra institucional.

Del seminari s'extrauen importants recomanacions, fruit d'investigacions i informes recents que ja han avaluat la situació de les comarques afectades per la dana. De la mateixa manera que les jornades del passat 30 i 31 de gener, les sessions del seminari del 28 d'octubre han sigut gravades i seran allotjades en la web de la càtedra Canvi climàtic, territori i riscos ambientals en el Mediterrani i en el [Canal Youtube de la UV](#). D'esta manera, queden a disposició de qualsevol persona que vulga veure concretament les reflexions i propostes suggerides per cada intervinent.

Una primera conclusió: hi va haver una àmplia coincidència entre els participants en la majoria de recomanacions. De fet, les diferents taules de diàleg van subratllar la necessitat de portar-les a terme. Per això, en lloc de resumir les conclusions de cada taula per separat, hem optat per agrupar-les, destacant especialment aquelles que van ser reiterades per nombrosos intervinents.

Algunes de les recomanacions més destacables:

1. El Mediterrani serà una de les àrees més afectades pel canvi climàtic. És una de les regions més vulnerables. No es tracta de riscos nous, però els efectes s'agreuaran; per tant, els riscos s'amplificaran. Hem d'assumir que esdeveniments de precipitació extraordinària es poden repetir amb magnituds de cabals fins ara desconegudes. Cal tindre-ho molt en compte a l'hora de planificar actuacions futures en el territori. El canvi climàtic ha de ser motiu d'un gran acord d'Estat entre les administracions.
2. Està canviant el patró del risc i els patrons espacials de la zona inundable.
3. El risc d'inundació en espais com el que va resultar afectat per la dana i altres similars no desapareixerà, però es pot mitigar amb les actuacions previstes, que combinen obres públiques amb solucions basades en la natura, habilitant zones de laminació.
4. En relació amb l'escala local i comarcal, la coincidència sobre l'agenda territorial i d'adaptació al canvi climàtic és àmplia i ja va quedar consensuada en la Primera Conferència d'experts del 30 i 31 de gener:
 - Actualitzar i adequar el planejament territorial i urbanístic.
 - Completar i millorar la cartografia de risc.
 - Revisar la delimitació de zones inundables.

- Modificar la qualificació de sòl en situació de risc o perillositat.
- Revisar l'estat i disseny d'infraestructures de mobilitat i la ubicació d'infraestructures crítiques.
- Renaturalitzar algunes àrees.
- Impulsar plans locals d'adaptació als efectes del canvi climàtic.
- Educació i formació sobre el risc, amb processos de participació i cocreació.

5. El model del sistema de mobilitat actual en l'AMV és insostenible. La mobilitat experimenta una intersecció de crisis: a) els efectes de la mateixa dana, l'exacerbació de la mobilitat (250 milions de viatgers en l'Àrea Metropolitana de València) i la motorització en la corona metropolitana (90% dels desplaçaments en vehicle privat). La mobilitat ha d'estar lligada a l'ordenació del territori a escala metropolitana. I cal apostar per un model metropolità més policèntric. Reformant l'EMT amb perspectiva metropolitana, impulsant el Pla Territorial Metropolità i coordinant les estratègies de transport i mobilitat entre les administracions. Però, lamentablement, estem davant d'una immobilitat de les polítiques de mobilitat.

6. Hi ha una descoordinació notable entre les administracions i això es tradueix en la incapacitat de coordinar de manera eficaç els diferents nivells i organismes. Seria aconsellable crear una estructura administrativa de coordinació a escala metropolitana o almenys subcomarcal.

7. Incorporar la mirada metropolitana va ser una recomanació unànime expressada per tots els participants: experts, poders públics, representants empresarials, sindicats i societat civil.

8. En matèria de gestió d'emergències es requereix una revisió profunda. La cultura de la prevenció és essencial. Cal proporcionar certesa i claredat en els protocols, creant estructures dissenyades per al pitjor escenari possible. Proporcionar més claredat competencial, millor coordinació i més seguretat per a les administracions. Millor coneixement del funcionament i millor formació i informació per a la ciutadania en matèria d'alerta primerenca i emergència. Realitzar simulacres de manera habitual.

9. En casos de situacions extraordinàries, gran coincidència en eliminar burocràcia, crear finestra única i eliminar obstacles i revisar el marc normatiu en matèria de contractació que dificulta als governs locals poder disposar de recursos concedits però impossibles de gastar per dificultats normatives i falta de personal. Sistemes d'alerta municipals autònoms.

10. En matèria de protecció social, ajudes públiques i cobertura d'assegurances: claredat, finestra única i dispositius que permeten més agilitat i menys dificultats administratives per a evitar que moltes empreses no s'arrisquen a invertir per no conèixer l'assignació en temps de les assegurances. Revisar la necessitat que els treballadors en ERTO, un gran escut social que, junt amb la regularització de quasi 20.000 persones, ha evitat el tancament d'empreses i acomiadaments, puguin complementar els seus ingressos. Revisió urgent de la situació dels autònoms en situació de cessament d'activitat sobrevinguda. Millorar la claredat per als treballadors a l'hora de saber què fer quan es declaren diferents nivells d'alerta. Modificar la legislació en matèria de riscos laborals, incloent-hi els riscos ambientals. Incrementar les ajudes a grups vulnerables i a determinats sectors especialment afectats.

11. És essencial enfortir els serveis públics essencials. Els serveis socials, malgrat la seua precària situació, han sigut fonamentals, però s'han de reforçar. El sistema educatiu arrossega demores i falta d'assistència no justificables. En especial els huit centres de secundària arrasats per la dana que no han sigut atesos ni escoltats de manera adequada.

12. Comptar amb la intel·ligència col·lectiva existent en el territori i recuperar el teixit associatiu és una tasca essencial en el procés de reconstrucció, encara que és lent i no es pot improvisar. Cal atendre totes les associacions afectades, fomentar la participació ciutadana i garantir la resiliència comunitària davant dels reptes del canvi climàtic.

13. L'acompanyament psicològic a les comunitats, als familiars de les víctimes i als damnificats és fonamental. La recuperació emocional és la més lenta i dolorosa, i passa per iniciatives com la recuperació de fotos i objectes de gran valor sentimental i per ajudar i acompanyar entitats i associacions que ho han perdut tot.

CONCLUSIONES: Seminario UNIVERSITAT DE VALÈNCIA sobre Lecciones aprendidas tras la Dana de València. Luces, sombras y recomendaciones

La Universitat de València, desde la cátedra institucional [*Cambio climático, territorio y riesgos ambientales en el mediterráneo*](#), celebró el martes 28 de octubre un seminario de alto nivel en el que han participado expertos del mundo académico, de los poderes públicos, de los actores económicos y sociales, de representantes de servicios públicos esencial y de miembros de la sociedad civil. Ha contado además con la participación de la presidenta de la asociación de víctimas mortales de la Dana, Rosa Álvarez, que clausuró la jornada.

El seminario tenía dos objetivos. En primer lugar, hacer un balance del primer año de gestión en la zona afectada por la catástrofe y conocer las diferentes miradas y propuestas y recomendaciones de muy distintos responsables y representantes sociales y económicos. En segundo lugar, pretende ser una continuación de las recomendaciones presentadas en la Primera Conferencia de expertos sobre cambio climático y territorio en el mediterráneo ibérico celebrada el 30 y 31 de enero en la propia Universitat de València. En ambos casos organizado y coordinado por los profesores Ana Camarasa y Joan Romero, como directores de la cátedra institucional.

Del seminario se extraen importantes recomendaciones, fruto de investigaciones e informes recientes que ya han evaluado la situación de las comarcas afectadas por la dana. Al igual que las jornadas del pasado 30 y 31 de enero pasado, las sesiones del seminario de 28 de octubre han sido grabadas y serán alojadas en la web de la cátedra Cambio climático, territorio y riesgos ambientales en el mediterráneo y en el [*Canal Youtube de la UV*](#). De modo que quedan a disposición de cualquiera que quiera ver en concreto las reflexiones y propuestas sugeridas por cada interviniente.

Una primera conclusión: hubo una amplia coincidencia entre los participantes en la mayoría de las recomendaciones. De hecho, las distintas mesas de diálogo subrayaron la necesidad de llevarlas a cabo. Por ello, en lugar de resumir las conclusiones de cada mesa por separado, hemos optado por agruparlas, destacando especialmente aquellas que fueron reiteradas por numerosos intervinientes.

Algunas de las recomendaciones más destacables:

1. El mediterráneo será una de las áreas más afectadas por el cambio climático. Es una de las regiones más vulnerables. No se trata de riesgos nuevos, pero los efectos se extremarán, por tanto, los riesgos se amplificarán. Hemos de asumir que eventos de precipitación extraordinarios se pueden repetir con magnitudes de

caudales hasta ahora desconocidos. Debe ser tenido muy en cuenta a la hora de planificar actuaciones futuras en el territorio. El cambio climático debe ser motivo de un gran acuerdo de Estado entre las administraciones

2. Está cambiando el patrón del riesgo y los patrones espaciales de la zona inundable
3. El riesgo de inundación en espacios como el afectado por la dana y otros similares no desaparecerá, pero se puede mitigar con las actuaciones previstas, que combinan actuaciones de obra pública con soluciones basadas en la naturaleza, habilitando zonas de laminación
4. En relación con la escala local y comarcal la coincidencia sobre la agenda territorial y de adaptación al cambio climático es amplia y ya quedó consensuada en la Primera Conferencia de expertos de 30 y 31 de enero:
 - Actualizar y adecuar el planeamiento territorial y urbanístico
 - Completar y mejorar la cartografía de riesgo
 - Revisar la delimitación de zonas inundables
 - Modificar la calificación de suelo en situación de riesgo o peligrosidad
 - Revisar el estado y diseño de infraestructuras de movilidad y la ubicación de infraestructuras críticas
 - Renaturalizar algunas áreas
 - Impulsar planes locales de adaptación a los efectos del cambio climático
 - Educación y formación sobre el riesgo, con procesos de participación y cocreación
5. El modelo del sistema de movilidad actual en el AMV es insostenible. La movilidad experimenta una intersección de crisis: a) los efectos de la propia dana, la exacerbación de la movilidad (250 millones de viajeros en el Área Metropolitana de València) y la motorización en la corona metropolitana (90% de desplazamientos en vehículo privado). La movilidad ha de estar ligada a la ordenación del territorio a escala metropolitana. Y es necesario apostar por un modelo metropolitano más policéntrico. Reformando la EMT con perspectiva metropolitana, impulsando el Plan Territorial Metropolitano y coordinando las estrategias de transporte y movilidad entre las administraciones. Pero lamentablemente estamos ante una inmovilidad de las políticas de movilidad
6. Existe una descoordinación notable entre las administraciones y ello se traduce en la incapacidad de coordinar de forma eficaz los diferentes niveles y organismos. Sería aconsejable crear una estructura administrativa de coordinación a escala metropolitana o al menos subcomarcal.
7. Incorporar la mirada metropolitana fue una recomendación unánime expresada por todos los participantes: expertos, poderes públicos, representantes empresariales, sindicatos y sociedad civil.
8. En materia de gestión de emergencias se requiere una revisión profunda. La cultura de la prevención es esencial. Proporcionando certidumbre y claridad en los protocolos. Creando estructuras diseñadas para el peor escenario posible. Proporcionando más claridad competencial, mejor coordinación y más seguridad para las administraciones. Mejor conocimiento del funcionamiento y mejor formación e información para la ciudadanía en materia de alerta temprana y emergencia. Realizar simulacros de forma habitual.
9. En caso de situaciones extraordinarias, gran coincidencia en eliminar burocracia, en crear ventanilla única y en remover obstáculos y revisar marco normativo en materia de contratación que dificultan a los gobiernos locales poder disponer de recursos concedidos pero imposibles de gastar por dificultades normativas y falta de personal. Sistemas de alerta municipales autónomos.

10. En materia de protección social, ayudas públicas y cobertura de seguros, claridad, ventanilla única y dispositivos que permitan mayor agilidad y menores dificultades administrativas para evitar que muchas empresas no se arriesguen a invertir al no conocer la asignación en tiempo de los seguros. Revisar la necesidad de que los trabajadores en ERTE, un gran escudo social que, junto a la regularización de casi 20.000 personas, ha impedido el cierre de empresas y de despidos, puedan complementar sus ingresos. Revisión urgente de la situación de los autónomos en situación de cese de actividad sobrevenida. Mejorar la claridad para los trabajadores a la hora de saber qué hacer cuando se declaren distintos niveles de alerta. Modificar la legislación en materia de riesgos laborales, incluyendo los riesgos ambientales. Incrementar las ayudas a grupos vulnerables y a determinados sectores especialmente afectados.
11. Es esencial fortalecer los servicios públicos esenciales. Los servicios sociales, pese a su precaria situación, han sido fundamentales, pero deben reforzarse. El sistema educativo arrastra demoras y falta de asistencia no justificables. En especial los ocho centros de secundaria arrasados por la Dana que no han sido atendidos ni escuchados de forma adecuada
12. Contar con la inteligencia colectiva existente en el territorio y recuperar el tejido asociativo es una tarea esencial en el proceso de reconstrucción, aunque es lento y no se puede improvisar. Atendiendo a todas las asociaciones afectadas. Fomentando la participación ciudadana. Garantizando la resiliencia comunitaria ante los retos del cambio climático.
13. El acompañamiento psicológico a las comunidades, a los familiares de las víctimas y a los damnificados es fundamental. La recuperación emocional, es la más lenta y dolorosa, y pasa por iniciativas como la recuperación de fotos y objetos de gran valor sentimental y por ayudar y acompañar a entidades y asociaciones que lo han perdido todo.

València, a 31 de octubre de 2025